

Internationaliseringbeleid 2013-2017

Context

Het hoger onderwijs is, zoals de hele maatschappij, continu in beweging. De veranderingen volgen elkaar in steeds sneller tempo op. De laatste jaren worden deze wijzigingen vaak bepaald vanuit een mondiale visie; bijgevolg heeft internationalisering een zeer belangrijke plaats in het weefsel van het hoger onderwijs.

In haar nieuwe adviesnota¹, stelt de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) dat, gegeven de maatschappelijke ontwikkelingen, de opdracht van het hoger onderwijs principieel (her)bekeken moet worden vanuit een mondiaal perspectief en dat internationalisering een fundamenteel uitgangspunt van het Vlaams hoger onderwijs moet zijn. Zowel internationale samenwerking op het vlak van onderwijs en onderzoek als het uitsturen van studenten naar het buitenland en het ontvangen van buitenlandse studenten leiden immers tot nieuwe inzichten die het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen stimuleren.

Het wetenschappelijk onderzoek heeft een belangrijke positieve invloed op het internationaliseringsproces van de universiteiten. De universitaire onderzoeker werkt immers in een omgeving die van nature internationaal is. Reeds decennia is het gebruikelijk om wetenschappelijke studies en projecten op te zetten met academici van buiten de eigen landsgrenzen. Op die manier ontstaan netwerken die in de huidige internationaliseringscontext steeds belangrijker worden: bijvoorbeeld voor het indienen van projectvoorstellen is het samenstellen van consortia vaak een voorwaarde. Dit kan ook een belangrijke rol spelen in open innovatie en valorisatie. In het kader van een internationaliseringsstrategie op langere termijn is er nood aan strategische netwerking op institutioneel niveau, waarbij men focust op een beperkt aantal prioritaire partners waarmee men intensief samenwerkt².

Bij samenwerking met kennisinstellingen in ontwikkelingslanden pleit VLOR voor partnerschappen die op basis van gelijkheid worden aangegaan en met respect voor de lokale cultuur. De realisatie van 'brain circulation' moet hierbij centraal staan: eenzijdige braindrain of braingain mag geen beleidsdoelstelling worden.

Naast samenwerking, neemt echter ook de concurrentie, o.a. naar rekrutering van studenten en personeel, tussen instellingen van hoger onderwijsinstellingen toe. Een sterke internationale profilering is daarbij een competitief voordeel.

Kwaliteitszorgsystemen binnen het hoger onderwijs hechten toenemend belang aan de internationale dimensie in het hoger onderwijs. Zo zal de NVAO bij de instellingsreview nagaan of de instelling een visie heeft op hoger onderwijs en op de kwaliteit van haar hoger onderwijs in relatie tot de maatschappelijke uitdagingen van haar omgeving, niet alleen regionaal en nationaal maar ook Europees en internationaal. Dit zal tot uiting moeten komen in geformuleerde beleidsthema's waarbij minimaal een aantal maatschappelijke thema's moeten aangesneden

¹ "Uitdagingen voor het Vlaamse Hoger Onderwijs in de 21ste eeuw" – Vlaamse Onderwijsraad

² "Handboek Internationalisering" - Flamenco

worden waaronder internationalisering en taalbeleid. Het implementeren van duidelijke doelstellingen rond deze thema's heeft een positieve invloed op de kwaliteit van de aangeboden opleidingen. Universiteiten stemmen hun internationale ambities af op de nieuwe trends en ontwikkelingen op het vlak van internationalisering. Zo gaf de Bologna verklaring van 1999 internationalisering in het onderwijs een nieuwe impuls: dertig landen schaarden zich achter de idee een open Europese Ruimte voor Hoger Onderwijs (ERHO) uit te bouwen. In maart 2010 werd de ERHO officieel gelanceerd door de Ministers van Onderwijs van de intussen zeventienveertig deelnemende landen. De ERHO beoogt onder meer een betere arbeidsmarktinzetbaarheid in Europa, meer internationale competitie, een grotere mondiale aantrekkingskracht van het Europese hoger onderwijs en meer studenten- en docentenmobiliteit.

Met betrekking tot mobiliteit onderschreven de Ministers van Onderwijs de 20:20-doelstelling: tegen 2020 moeten minstens 20% van de afgestudeerden in de ERHO een studie- of stageperiode in het buitenland achter de rug hebben³. Om deze doelstelling te halen, stelde Vlaams Minister van Onderwijs Pascal Smet in zijn Beleidsnota 2009-2014 als streefdoel dat op het einde van het academiejaar 2015-2016 15% van de afgestudeerden in een initiële bachelor- of masteropleiding een buitenlandse leerervaring van minstens drie maanden bezit.

Om hoger vernoemde doelstellingen te verwezenlijken, is het financiële aspect niet onbelangrijk. Een goed financieel kader zowel op Europees, Belgisch als Vlaams niveau is nodig ter ondersteuning.

Visie

³ "The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade - Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 April 2009"

De hierboven geschetste context maakt duidelijk dat universiteiten hun kerntaken – onderwijs, onderzoek en dienstverlening – verrichten binnen een dynamische en internationale omgeving. Zowel op Europees als op wereldvlak is er interuniversitaire samenwerking; tegelijkertijd zijn universiteiten competitieve organisaties. Universiteiten dienen hun internationale ambities dan ook duidelijk te formuleren.

In de nieuwe onderwijs- en onderzoekspositionering van UHasselt speelt de internationale component een evidente, natuurlijke rol: UHasselt is voor haar studenten, onderzoekers en andere stakeholders een creatief knooppunt in een internationaal kennis- en innovatieweb.⁴ UHasselt is innovatief, resultaatgericht, open, sociaal en internationaal, maar tegelijk regionaal verankerd. In het kader van deze positionering wordt het internationaliseringsbeleid uitgetekend.

Internationalisering doorkruist de kerntaken van de universiteit. Op het vlak van onderzoek is internationalisering sterk doorgedrongen. Op vlak van internationalisering van het onderwijs is er nog een belangrijke groeimarge. In deze beleidsnota omtrent internationalisering ligt de focus dan ook voornamelijk op een aantal onderwijsgerelateerde thema's met betrekking tot internationalisering, waaronder mondiale vorming van studenten en staf, consortia en netwerken, en capaciteitsopbouw in het kader van ontwikkelingsamenwerking.

Internationale gerichtheid is een belangrijke basiscompetentie voor studenten, onderzoekers en stafleden van de UHasselt. De UHasselt wenst immers dat haar afgestudeerden vlot inzetbaar zijn in een concrete beroepscontext, en zich goed kunnen aanpassen aan veranderende situaties, markteisen en beroepsoriëntaties en dit in een globaliserende context. De organisaties waarin onze afgestudeerden terecht komen, zijn bovendien vaak internationaal actief. Het internationaliseringsbeleid van de UHasselt is er dan ook op gericht vorm te geven aan de ontwikkeling van de daaraan gekoppelde competenties.

UHasselt wil haar studenten zo goed mogelijk voorbereiden op professionele loopbanen, die vandaag snel evolueren met de tijd. Daarom biedt UHasselt haar studenten een brede academische vorming aan met aandacht voor een ruim pakket aan 'employability skills'. Binnen dit pakket is internationale ervaring belangrijk.

Om dit te concretiseren stimuleert UHasselt haar studenten en docenten om deel te nemen aan diverse internationaliseringsprogramma's en wil ze tegelijk een aantrekkelijke open campus aanbieden aan buitenlandse studenten en docenten. De uitwisseling van kennis en inzichten, het samenwerken met buitenlandse docenten en studenten en het leren omgaan met culturele verschillen leidt immers tot nieuwe inzichten, die men zowel in het latere professionele leven, het wetenschappelijk onderzoek als in onderwijs en vorming kan aanwenden. Daarnaast heeft UHasselt ook aandacht voor mondiale vorming op de campus. Studenten worden vertrouwd gemaakt met anderstalige vakliteratuur en internationaal gerichte curricula en hebben dagelijks contact met professoren, assistenten en mede-studenten van buitenlandse origine. Om nieuwe perspectieven te

⁴ "Positionering van de Universiteit Hasselt – 101/10/16 nr. 2"

openen voor internationale instroom in bepaalde masterprogramma's, gebruikt UHasselt nieuwe vormen van afstandsleren en/of blended learning.

UHasselt verankert haar internationale gerichtheid in de regio. Vanuit de internationale gerichtheid van onderwijs, onderzoek en innovatie aan UHasselt ontstaat een duidelijke meerwaarde voor Limburg. Dankzij haar brede internationale institutionele samenwerking met preferentiële partners zowel binnen de regio als daarbuiten, kan UHasselt enerzijds buitenlandse studenten, onderzoekers en professoren aantrekken, en anderzijds haar eigen studenten en academici een buitenlandse ervaring aanbieden. Dit genereert een 'brain circulation' wat positief is voor zowel UHasselt en de regio Limburg als voor de buitenlandse partners. Daarnaast beoogt UHasselt haar interregionaal netwerk verder uit te bouwen en te versterken, dit door onder meer de samenwerking met de Euregio universiteiten en andere preferentiële partners te intensifiëren.⁵

Vanuit de idee van "*science sharing*" is UHasselt actief binnen universitaire ontwikkelingssamenwerking (UOS). Zoals hoger aangehaald, hebben studenten en docenten de mogelijkheid om mobiliteitservaring op te doen in het Zuiden in het kader van stage, het volgen van opleidingsonderdelen, (thesis)onderzoek of lesopdrachten. Daarnaast worden, in het kader van UOS, studenten en docenten uit het Zuiden aangetrokken om aan UHasselt te studeren, te doctoreren of te doceren. Studenten kunnen de kennis die ze aan UHasselt verwerven vervolgens in hun thuisland concreet toepassen en docenten uit het Zuiden kunnen hun expertise hier delen en verder uitdiepen. Het verder ontwikkelen van internationale cursusprogramma's relevant voor het Zuiden, blijft hierbij een uitdaging. Samenwerking met het Zuiden blijft echter niet beperkt tot mobiliteit. Capaciteitsopbouw in het Zuiden en onderzoekssamenwerking rond specifieke thema's zijn minstens even belangrijk. Op die manier wordt UHasselt-expertise in onderwijs en onderzoek wereldwijd ingezet.

⁵ Beleidsplan Rector 2012-2016

Doelstellingen voor een internationaliseringbeleid (2013-2017)

Thema 1: Mondiale vorming van studenten en staf

1. Stimuleren en faciliteren van mobiliteit van studenten, onderzoekers en docenten
2. Versterken van de internationale dimensie van het curriculum en de campus

Thema 2: Consortia en netwerken

3. Versterken van het aanbod aan internationale masteropleidingen aansluitend bij de strategische keuzes van de UHasselt
4. Versterken van internationale partnerschappen en netwerken

Thema 3: Capaciteitsopbouw in het kader van ontwikkelingssamenwerking

5. Ondersteunen van acties omtrent ontwikkelingssamenwerking in het Noorden
6. Ondersteunen van projecten die capaciteitsopbouw in het Zuiden beogen

SD1 Stimuleren en faciliteren van mobiliteit van studenten, onderzoekers en docenten

Een professionele ondersteuning van de mobiliteit van studenten, onderzoekers en docenten vormt de basis voor de uitbouw van internationalisering aan UHasselt. Een gezonde balans in in- en uitstroom wordt nagestreefd met bovendien aandacht voor de 20-20 doelstelling. Naast het promoten van een buitenlands semesterverblijf streeft UHasselt ernaar om ook het aanbod van summer schools uit te breiden en in te bedden in alle opleidingen.

- OD1** verhogen van het aantal studenten/onderzoekers dat een semester in het buitenland verblijft
- OD2** exploreren van aanbod aan beurzen voor landen buiten Europa (inclusief het Zuiden)
- OD3** verhogen van het aantal buitenlandse studenten/onderzoekers/docenten (inclusief uit het Zuiden) dat aan UHasselt komt studeren, doctoreren of doceren

SD2 Versterken van de internationale dimensie van het curriculum en de campus

UHasselt wenst aantrekkelijke opleidingen aan te bieden, met een kwaliteitsvolle inhoud, een actueel onderwijsconcept én een internationale dimensie. Daarnaast wenst UHasselt een internationale campus uit te bouwen.

- OD1** in de opleidingsprofielen zullen internationaal gerichte en interculturele competenties opgenomen zijn (in het kader van employability skills)
- OD2** organiseren van activiteiten die bijdragen tot een open wereldvisie en het ontwikkelen van crossculturele competenties
- OD3** uitbouwen van een campus waar internationale studenten zich thuis voelen
- OD4** stimuleren van gastcolleges van buitenlandse docenten
- OD5** uitbouwen van een netwerk van buitenlandse alumni

SD3 Versterken van het aanbod aan internationale masteropleidingen aansluitend bij de strategische keuzes van de UHasselt

- OD1** uitbouwen van gepaste samenwerkingsvormen voor internationale masteropleidingen (bi- of gezamenlijke diplomering)

OD2 exploreren van nieuwe markten om de instroom van buitenlandse studenten in internationale masteropleidingen te verhogen

SD4 Versterken van internationale partnerschappen en netwerken

UHasselt wenst met haar onderwijs- en onderzoeksactiviteiten te participeren in internationale netwerken om zo haar rol als creatief knooppunt in het internationaal kennis en innovatie web te versterken.

OD1 toetreden tot strategische netwerken, zoals vb. het European Consortium of Innovative Universities (ECIU)

OD2 deelname aan internationale onderwijs- en onderzoeksprogramma's bevorderen

OD3 definiëren van een strategie voor bilaterale samenwerkingsverbanden met instellingen binnen en buiten Vlaanderen (landenstrategie)

SD5 Ondersteunen van acties omtrent ontwikkelingssamenwerking in het Noorden

Vanuit de idee van "science sharing" is UHasselt actief binnen universitaire ontwikkelingssamenwerking. UHasselt wenst haar studenten en docenten de mogelijkheid te geven om mobiliteitservaring op te doen in het Zuiden, alsook studenten en docenten uit het Zuiden aan te trekken om aan UHasselt te studeren, doctoreren of doceren.

OD1 ontwikkelen van interdisciplinaire en duurzame onderwijsinitiatieven en exploratie van nieuwe potentiële (financiële) partners

OD2 ontwikkelen en stimuleren van ontwikkelingsrelevante onderzoeksinitiatieven

OD3 studenten, docenten en alle aanwezigen op de campus breed informeren en sensibiliseren omtrent ontwikkelingssamenwerking en aanmoedigen om ook binnen de universitaire ontwikkelingssamenwerking een rol op te nemen

SD6 Ondersteunen van projecten die capaciteitsopbouw in het Zuiden beogen

UHasselt wil actief deelnemen aan het zoeken naar duurzame antwoorden op maatschappelijke uitdagingen in ontwikkelingslanden. UHasselt stimuleert en faciliteert dan ook de participatie aan programma's in het kader van ontwikkelingssamenwerking die de capaciteitsopbouw op het vlak van onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening in het Zuiden beogen. Bij het opstellen van de projecten wordt prioriteit gegeven aan de 20 VLIR-UOS partnerlanden. De samenwerking met een specifiek aantal partnerlanden maakt het immers mogelijk om de behoeften en noden van elk land beter te kennen waardoor de concrete activiteiten meer impact hebben. Zowel respect voor elkaars cultuur als het concept van 'brain circulation' staan hierin steeds centraal.

OD1 deelname aan multidisciplinaire programma's voor de institutionele ontwikkeling van een bepaalde universiteit in het Zuiden bevorderen

OD2 uitbouwen van transversale activiteiten die de samenwerking tussen instellingen in het Zuiden bevorderen

OD3 innovatieve samenwerkingsvormen exploreren tussen academici uit UHasselt en uit het Zuiden voor de uitbouw van nieuwe partnerschappen, of het vergroten van de impact van eerdere projecten binnen het kader van de landenstrategie